

гърцитѣ, а на 1 мартъ кръстоносната войска мирно потеглила къмъ Хелеспонтъ¹².

Следъ заминаването на кръстоносцитѣ борбата съ балканскитѣ славяни се подновила. Византийскитѣ наемници, понеже отъ дълго време не били получавали никаква заплата, немарливо се отнасяли къмъ службата си, а това принудило Исака да имъ заплати поне по две месечни заплати и лично да застане на чело на войската презъ време на новия походъ презъ Анхиало въ Балкана. Тогава той узналъ, че българскитѣ градове били укрепени съ нови стени и кули. Българитѣ се катерѣли по високитѣ скали „като елени или кози“, обсипвали отъ тамъ войската съ градъ стрели и хвърляли върху нея грамадни парчета скали. Въ тѣснинитѣ предъ Верея (Стара-Загора) византийската войска била изтрѣбена; самъ императорътъ едва се спасилъ (1190 г.). Следъ тази победа българитѣ потеглили противъ укрепенитѣ градове, превзели съ пристѣпъ Варна и разграбили Анхиало. Исакъ, обаче, заповѣдалъ да възстановятъ стенитъ на двата града, потеглилъ отново презъ есеньта 1190 г. срещу българитѣ (вече за пети пѣтъ), пристигналъ до Пловдивъ, разбилъ неприятеля и се обърналъ противъ сърбитѣ, които следъ заминаването на кръстоносцитѣ успѣли да разрушатъ София, Перникъ, Стобъ (при р. Рила), Велбжждъ (сега Кюстендилъ), Скопие и Призренъ¹³. Неманя билъ разбитъ при Морава и билъ принуденъ да сключи миръ. Исакъ достигналъ до Бѣлградъ, въ който ималъ среща съ кралъ Бела. За последенъ пѣтъ тогава византийски войници се показали на Дунава и изобщо оттатъкъ Траяновитѣ врата¹⁴.

На следната година Исакъ назначилъ храбрия си братовчедъ Константина за началникъ на Пловдивъ. Скоро, обаче, той благороденъ юноша билъ ослѣпенъ поради прекаленото му честолюбие. Българитѣ отъ своя страна се радвали, че Ангеловци сж той неспособни и молѣли Бога да имъ даде дълъгъ животъ. Безъ всѣкакви прѣчки тѣ дошли до Одринъ и Пловдивъ, превзели въ 1194 г. София, отъ гдето Асенъ взелъ мощитѣ на българския покровителъ св. Иванъ Рилски и тържествено ги пренесълъ въ Търново „большее ради чѣсти и утвържденія своего царства“¹⁵.

Презъ есеньта 1194 г. българитѣ одържали блѣскава победа при Аркадиополъ (сега Люле-Бургасъ) надъ войскитѣ отъ източнитѣ и западнитѣ провинции. Тѣкмо тогава Исакъ се готвѣлъ за новъ голѣмъ походъ; съюзницитѣ му маджари трѣбвало да нападнатъ българитѣ презъ Видинъ. Обаче, на 10 априлъ 1195 г. въ лагера при Кипсела (Ипсала) той билъ сваленъ отъ престола и ослѣпенъ отъ родния си братъ Алексей III, който билъ провъзгласенъ отъ войската за императоръ. Тѣжна картина представляла отъ себе си Бофорската империя. Узурпаторътъ излѣзълъ изнѣженъ Сарданапалъ; жена му Ефросиния, по-мжжествена отъ него, управлявала държавата съ своитѣ любимци. Редътъ въ Цариградъ се подѣржалъ само отъ варягитѣ. Войската била разпрѣсната, а адмиралъ Стрифнъ превърналъ цѣлата флота въ „злато и сребро“.

Исакъ лично участвувалъ въ военнитѣ действия; братъ му, обаче, не подражавалъ примѣра му, а се домогвалъ да сключи миръ съ българитѣ; но Асенъ предлагалъ нечувани условия и упорито продължавалъ войната. Български и кумански орди се появили дори при Серъ и разбили тамъ гръцката войска.

Насилие, обаче, прекъснало победоносния вървежъ въ живота на Асеня. Между приближенитѣ му хора имало единъ боляринъ съ исполински ръстъ на име Иванко, човѣкъ отдаденъ на страститѣ, но заедно съ това съ много